

Бурят-Монголой ҮНЭН

ВКП(б)-тэй Бурят-Монголой Обкомой, БМАССР-эй Верховно Советей ба ВКП(б)-тэй Улан-Удын Горкомой орган.

№ 39 (5710) | 1949 он, февралын 26, суббото | Өдн 20 мүн.

Эрхим шанартай үрнэ хаая!

Үндэр баян ургаса хуряаха яба- үндэр баян ургаса хуряаха яба- үндэр баян ургаса хуряаха яба-

унжагай нобшоор ябуулагдажа байха юм. Кяхтын, Ярууны, Курумканай, Прибайкальска, Иволгын, Хорин аймагуудай олонхи колхозууд үрнэ андалдажа абаха хүдэлмэринэ мүнөө хүрэтэр эхлээдүй байхаар.

Манай республикада үрнэ хаал- манай республикада үрнэ хаал- манай республикада үрнэ хаал-

«Колхозууд, МТС ба совхозуудай хабарай тарилгада бэлдэхэлэй ябаса тухай» СССР-эй Министрнүүдэй Советей ба ВКП(б)-гэй ЦК-гэй тогтоолыг үрнэ андалдажа абаха хүдэлмэринэ мүнөө хүрэтэр эхлээдүй байхаар.

Гэбшье, олонхи аймагууд энэ үрнэ андалдажа абаха хүдэлмэринэ мүнөө хүрэтэр эхлээдүй байхаар.

«Колхозууд, МТС ба совхозуудай хабарай тарилгада бэлдэхэлэй ябаса тухай» СССР-эй Министрнүүдэй Советей ба ВКП(б)-гэй ЦК-гэй тогтоолыг үрнэ андалдажа абаха хүдэлмэринэ мүнөө хүрэтэр эхлээдүй байхаар.

Мүнөө жэлд республикын колхозууд сортовой үрнөөр тарилга үргэлжлээд өрхө орох юм. Тийнхэн тугада өнөөдөр сортовой үрнэ үрнэ андалдажа абаха хүдэлмэринэ мүнөө хүрэтэр эхлээдүй байхаар.

«Колхозууд, МТС ба совхозуудай хабарай тарилгада бэлдэхэлэй ябаса тухай» СССР-эй Министрнүүдэй Советей ба ВКП(б)-гэй ЦК-гэй тогтоолыг үрнэ андалдажа абаха хүдэлмэринэ мүнөө хүрэтэр эхлээдүй байхаар.

Советскэ Арминн 31 жэлэй ойи хүндэлэндэ Советскэ Арминн 31 жэлэй ойи хүндэлэндэ Советскэ Арминн 31 жэлэй ойи хүндэлэндэ

тосхонуудта нийтин спортивна мурсыөөндү эмхидхэгдээн байна. Олон предпринятиудай коллективүүд ба стхановцууд үйлдэбэршингөө түсбүүдье болзорбоонь урид дүргэжэ, алдарта ойи тэмдэглээн байха юм.

Олон хүүгэдтэй эхэнүүд шагнагдэба Олон хүүгэдтэй эхэнүүд шагнагдэба Олон хүүгэдтэй эхэнүүд шагнагдэба

хоердох заргын медаллар — 30 хүн шагнагдахан байна. Тэгнэй дунда: 9 хүүгэме түрөөн ба хүмүүжүүлэн Закаменай аймагай Сталиной нэрэмжата колхозой гшүүн А. М. Попова, мүн өнө аймагай «Большевик» колхозой гшүүн А. Н. Янькова, 8 хүүгэме түрөөн ба хүмүүжүүлэн Торлан аймагай «Брасный Восток» колхозой гшүүн А. П. Казанцева, Ярууны аймагай Програмна тосхоной тэрэй эхэнэр Е. В. Володинов, Баутын аймагай Шхшйека участотай тэрэй эхэнэр Е. С. Еленина гшүүн бии.

Советскэ Арминн 31 жэлэй ойи хүндэлэндэ Советскэ Арминн 31 жэлэй ойи хүндэлэндэ Советскэ Арминн 31 жэлэй ойи хүндэлэндэ

Советскэ Арминн 31 жэлэй ойи хүндэлэндэ Советскэ Арминн 31 жэлэй ойи хүндэлэндэ Советскэ Арминн 31 жэлэй ойи хүндэлэндэ

Советскэ Арминн 31 жэлэй ойи хүндэлэндэ Советскэ Арминн 31 жэлэй ойи хүндэлэндэ Советскэ Арминн 31 жэлэй ойи хүндэлэндэ

Советскэ Арминн 31 жэлэй ойи хүндэлэндэ Советскэ Арминн 31 жэлэй ойи хүндэлэндэ Советскэ Арминн 31 жэлэй ойи хүндэлэндэ

Шэнэ ургасын овоцъ ДУДИНКА. (Таймырска национальна округ). (ТАСС). Таймырска округой теплицэнүүдээр түхэрэн жэл соо шахуу огурцы ба бусад овоцъ ургаж байдаг. Хаяхан «Норд» совхоздо энэ жэлд тарилгадан түрүшын огурцы хуряагдаба. Энлэхи полинууд дээгүүр хабарай хүдэлмэри июньдэ эхилхэ юм. Мүнөө хабарта бэлдэхэл эршэм- тэйгээр ябуулагдажа байна. «Норд» совхоздо хүдөө ажахын инвентарь, парниково раманууд за- хабарилгадад, нотагай үтэгжүүл- гондөө шэрэлгэ дүргэглэжэ бай- на. Үнгэрэгшэ жэлэхитэй сасуул- хада огородно культурануудай ба хартаабын тарихта 25 процентээр эхэ болохо юм. Рассада ургуулхын тулада хоер шэнэ теплицэ бариг- дажа байна.

Колхозой түрүүлэгшэдэй-агрономическа дунда хургуули

ВОРОНЕЖ. (ТАСС). Абрамовска районной «Свой труд» колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Ханин үнэтэ үүсхэл гаргахан байна. Тэрэ бол- бол долоон жэлэй бургуулигай колхозой түрүүлэгшэ бүхэнэй хүд- дөө ажахын техникусые заочноор дүргэжэ тухай «Коммуна» гэжэ областной газетын хуудалан дээрэ бэлдэн байгаа. Воронежско кол- хозуудай зуугаад түрүүлэгшээр нүхэр Ханинай үүсхэлы дэмжэбэ. ВКП(б)-гэй Воронежско Обком ба Облсполком энэ үүсхэлые хай- шаагаад, Усманска, Верхне-Озер- ско, Павловско хүдөө ажахын тех- никумүүдтэ болон хүдөө ажахын механизацийн Борисоглебскэ тех- никумүүдтэй заочно отделениүүдтэ оролгодонь колхозуудай түрүүлэг- шэнэртэ тухалхыен областной хүд- дөө ажахын Управлени, ВКП(б)-гэй райкомуд болон райисполкому- дые уялгалхан байна. Техникумүүдтэй заочно отделени- нүүдтэ хүдөө ажахын артелиүүдтэй түрүүлэгшээр ба колхозой элэбхи- тэдхэ 300 шахуу мэдүүлгэ ороо.

Шэнэ стадионууд, физкультурын байшангууд, уһанай станцинууд

МИНСК. (ТАСС). Белоруссинн городуудаар шэнэ стадионууд, физкультурын байшангууд, уһанай станцинууд баригдажа байна. Витебскдэ 6 мянган хүнэй хуу- ритай стадион баригдажа байнхай. Минский «Динамо» стадион дээрэ хоердох ээлжээнэй барилгын хүд- дэлмэри дүргэглэжэ байха юм. 13 мянган хүнэй хууригай түмэр- бетонно үргэн ехэ трибуна бариг- даа. Минскдэ офицернүүдэй гэрэй спортивна клубые нэргээн бодхоол- го дүргэглэбэ. Гомельдо ба Гроднодо уһанай шэнэ станцинууд баригдажа байна. Молодечнодо, Могилевто, Полоцко- до, Барановичта ба 50 районно центриүүдтэ стадионууд шэнэдхэн байгуулагдажа ба үргэдхэгдэжэ байха юм. Үнгэрэгшэ жэлдэ колхозууд, совхозууд ба МТС-үүдтэ 300 ста- дионууд баригдахан байгаа. Мүнөө үшөө 500 шахуу баригдажа байна.

Запорожье, «Днепрострой» барилгашадай ба монтажингуудай коллектив тус- ехтэ дүрбэдэх гидроагрегатые богонхон болзор соо холбожо тэбиба. Мүнөө тус агрегат хүдэлжэ захалаа. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Днепротэсэй шэнэ агрегат. ТАСС-эй фотохронико.

Бурят-Монголой АССР-эй Вер- ховно Советей дүрбэдэх (Ойн ба- рай) Сессинн стенографическа от- чет үнгэрэгшэ жэлэй бүлээр хэб- лэгдэн гаралан байна. Мүнөө энэ ном бүхү аймагууда, хүдөөгэй библиотекэ бүчлэд бии. Тэрэ бол- бол агитационно-пропагандистска хүдэлмэридэ тон ехэ хэрэгтэй ма- териал мүн. Арадуудай сталинска хани бари- саванай гайхамшаг ехэ түүхэтэ до- кументнүүд энэ ном соо хэблэгдэн- хэй. Республикын 25 жэлэй ойтой да- шарамдуулан СССР-эй Министр- нүүдэй Советей ба ВКП(б)-гэй ЦК- гэй эльгээхэн түүхэтэ* амаршалга соо ингээжэ хэлэгдэнэ: «Бурят-монгол арад болбол Ком- мунистическэ (большевиүүдэй) пар- тинн хүтэлбэри доро, агууехэ орол- арадай тухаламжаар ба Советскэ Союзай арадуудай ахадүүгэй хани харилсаатайгаар, советскэ социа- листическэ байгуулалтын үндээй хуури дээрэ СССР-эй арадуудай ахадүүгэй бүлэн адли тэгшэ эрхэ- тэй гшүүниинь ба социалисти- ческэ ажабайдалые эрхэ сөлөө- тэйгөөр байгуулагша мүн болохон байна».

СССР-эй Министрнүүдэй Совет ба ВКП(б)-гэй ЦК болбол арадай ажахые ба культурые хүгжөөжэ хэ- рэгтэ манай арадай туйлахан ам- жалтануудые, Эсэгэ ороноо хам- гаалгын Агууехэ дайнай фронтнууд дээрэ манай сэрэгшэдэй харуулан эрэлхэг зориг ба шэнэ габьяае, тыл- дэ байгаа амалладай баатарлиг ажал хүдэлмэринэ үндэрөөр сэгнэе. Манай Эхэ оройной хүсэ шадальне бэхижүүлхын түлөө бурят-монгол арад саашадаашье нэрэтэй түр- тэйгөөр тэмсэхэ байха гэжэ прави- тельство ба парти лабаар найдахан байна.

Бидэндэ үзүүлэн үндэр дээдэ найдабарине хэлбэршэгүй харуул- хаар манай арадай шиндэнхэй ба бэлэн байланиинь «Бурят-Монгол АССР-эй 25 жэл тухай» С. М. Ива- новой хэбэн элидхэл ба БМАССР-эй Верховно Советей Президиумэй түрүүлэгшэ Д. Ц. Цыремпилоной харюугай үгэ соо эли тодоор хараг- дана.

Нүхэр Сталинда бүхү бурят-мон- гол арадай нэрбээ республикын Верховно Советей баярай Сессинн эльгээхэн бэшгэ хадаа республикын ажалшан бүхэнэй зүрхые хүдэлгэ- хэн ба үнэтэй хайхан документ мүн болоно. «Бурят-Монголой ажал- шан бүхэн Танай нэрые халуун инга- дуранай ба гүнзэгы баярай мэдэр- рэлтэйгээр нэрлэжэ ябадаг. Танай нэрые хадаа бидэниие социалистиче- скэ Эхэ оройнойгоо шэнэ шэнэ илалтануудай түлөө, коммунизмын илалтын баярай түлөө шэн зоригто ажал хүдэлмэри ба героическа эрэлхэг габьяануудта зоригжуулажа

Бидэндэ үзүүлэн үндэр дээдэ найдабарине хэлбэршэгүй харуул- хаар манай арадай шиндэнхэй ба бэлэн байланиинь «Бурят-Монгол АССР-эй 25 жэл тухай» С. М. Ива- новой хэбэн элидхэл ба БМАССР-эй Верховно Советей Президиумэй түрүүлэгшэ Д. Ц. Цыремпилоной харюугай үгэ соо эли тодоор хараг- дана.

Нүхэр Сталинда бүхү бурят-мон- гол арадай нэрбээ республикын Верховно Советей баярай Сессинн эльгээхэн бэшгэ хадаа республикын ажалшан бүхэнэй зүрхые хүдэлгэ- хэн ба үнэтэй хайхан документ мүн болоно. «Бурят-Монголой ажал- шан бүхэн Танай нэрые халуун инга- дуранай ба гүнзэгы баярай мэдэр- рэлтэйгээр нэрлэжэ ябадаг. Танай нэрые хадаа бидэниие социалистиче- скэ Эхэ оройнойгоо шэнэ шэнэ илалтануудай түлөө, коммунизмын илалтын баярай түлөө шэн зоригто ажал хүдэлмэри ба героическа эрэлхэг габьяануудта зоригжуулажа

Хабарай тарилгада бэлдэхэл

НҮХЭД КОЛХОЗНИГУУД, МТС-ҮҮДЭЙ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭД! ПАРТИ, ПРАВИТЕЛЬСТВИН ТҮҮХЭТЭ ТОГТООЛЫЕ ХЭРЭГ ДЭЭРЭ БЭЛҮҮЛЖЭ, ҮНДЭР БАЯН УРГАСА ТҮЙЛЭЙ!

Эрхим жэшээ харуулна

Социалистическэ Ажалай Герой нүхэр Бубеевэй хүтэлбэрлэдэг тракторна бригадынхид трактор ба хүдөө ажахын машина зэмсэгүүдэй захабарилгые эрхим шанартайгаар дүргэбэ. Тэршэлэн нүхэр Бадмасвай бригадынхид захабарил- гын бүхү хүдэлмэринүүдые сум дүүргэ. Тийгээжэ, эдэ бригаданууд Баргажанай МТС-эй захабарилгын бригадануудай дунда дэлгэрэн социалистическэ мурсыөөндэ эрхим- лэбэ.

Иволгын механизаторнуудай уялга

Колхозууд, МТС ба совхозуудта хабарай тарилгада бэлд- хэлэй ябаса тухай СССР-эй Министрнүүдэй Советей ба ВКП(б)- гэй ЦК-гэй тогтоолые Иволгын МТС-эй коллектив ажахын ба политическэ ехэ дэбжэлтэйгээр угтаа. Энэ түүхэтэ тогтоолые МТС-эй коллективэй митинг дээрэ коммунист нүхэр Ворохов гэгшэ уншалан байна. Митинг дээрэ үгэ хэлээн трактористнууд, хүдэлмэрилэгшэд ба агрономууд парти, правительствын тогтоолые байшааха зуураа, хабарай тарилгада бэлдэхэлэй хүдэлмэринэ түргэдхэхэ тухаа өнөөдөнгөө ханамжые хэлэбэ.

Үрнөө кондицида хүргэбэ

Ээдын аймагай Сталиной нэрэм- жэй колхоз 1948 ондо гүрэнэйгөө урдахи нангин уялга — тарна тухаалаа дүргэжээ хамга, үрнэ хаалгада бүхү хүсээе эл- сүүлэн байха юм. Эбэнэй ашаар, тус колхоз үрнэ хааха тусабөө ам- жалтатайгаар дүргэжэ, тариалгын кондицида хүргэбэ.

Эрхим жэшээ харуулна

Социалистическэ Ажалай Герой нүхэр Бубеевэй хүтэлбэрлэдэг тракторна бригадынхид трактор ба хүдөө ажахын машина зэмсэгүүдэй захабарилгые эрхим шанартайгаар дүргэбэ. Тэршэлэн нүхэр Бадмасвай бригадынхид захабарил- гын бүхү хүдэлмэринүүдые сум дүүргэ. Тийгээжэ, эдэ бригаданууд Баргажанай МТС-эй захабарилгын бригадануудай дунда дэлгэрэн социалистическэ мурсыөөндэ эрхим- лэбэ.

Иволгын механизаторнуудай уялга

Колхозууд, МТС ба совхозуудта хабарай тарилгада бэлд- хэлэй ябаса тухай СССР-эй Министрнүүдэй Советей ба ВКП(б)- гэй ЦК-гэй тогтоолые Иволгын МТС-эй коллектив ажахын ба политическэ ехэ дэбжэлтэйгээр угтаа. Энэ түүхэтэ тогтоолые МТС-эй коллективэй митинг дээрэ коммунист нүхэр Ворохов гэгшэ уншалан байна. Митинг дээрэ үгэ хэлээн трактористнууд, хүдэлмэрилэгшэд ба агрономууд парти, правительствын тогтоолые байшааха зуураа, хабарай тарилгада бэлдэхэлэй хүдэлмэринэ түргэдхэхэ тухаа өнөөдөнгөө ханамжые хэлэбэ.

Үрнөө кондицида хүргэбэ

Ээдын аймагай Сталиной нэрэм- жэй колхоз 1948 ондо гүрэнэйгөө урдахи нангин уялга — тарна тухаалаа дүргэжээ хамга, үрнэ хаалгада бүхү хүсээе эл- сүүлэн байха юм. Эбэнэй ашаар, тус колхоз үрнэ хааха тусабөө ам- жалтатайгаар дүргэжэ, тариалгын кондицида хүргэбэ.

Үндэр ургаса туйлаха замые заана

Кыренскэ МТС-эй коллектив ха- барай тарилгада бэлдэхэлэй ябаса тухай парти ба правительствын тогтоолые зүбшэн хэлсэжэ, өнөө- дөнгөө ажал хүдэлмэринэ хайжа- руулха талаар хэмжээ-ябууланууд- дые хараалба. Февралын 20-ой байдалаар, 13 тракторна бригада-

нуудай 11-ниинь тракторнуудайн- гаа захабарине дүргээн байна. Хүдөө ажахын машинуудай заха- бари бараг хайнаар ябуулагдажа байна. Парти ба правительствын тог- тоолые хайшааха зуураа, сүглаан

дээрэ үгэ хэлээн нүхэд МТС- эйнгээ ажалда, илангаа трактор захабарилга дээрэ байхан дугуу дундануудые шүмжэлэн элирүүлнэ. Түрү бригадирнууд Лифантьев, Ошоров, Убушев, Баханов ба бусад трактористнуудай мэргэжэ-

лье дээшлүүлхэ хуралсалай муу- гаар табигдахые шүмжэлээ. Тус МТС-эй коллектив трактор- нуудай ба хүдөө ажахын машина- нуудай захабарине мартын 1 хүр- этэр сум дүргэжэ гэгэн уялга аба- ба.

Л. Бондаренко. Ч. Мухолозов. А. Рудакова.

Арадуудай сталинска хани барисаанай документ

Үнгэрэгшэ жэлэй һүүлээр хэблэгдэн гараһан «Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Советдэй дүрбэдэхэ (Ойн баярай) Сессия стенографическа отчет» хадаа БМАССР-эй 25 жэлэй ойттой холбоотой документальна ном болоно. Энэ ном болбол СССР-эй арадуудай ахаддугэй эбдэршэгүй хани барисаанэ али тодоор харуулна, большевист-

скэ партини хүтэлбэри дор ябажа, агууехэ ород арадай саг үргэлжин туһаламжаар бурят-монгол арадай туйлаһан түүхэтэ амжалтанууд тухай хэлэжэ үгэнэ. Тус стенографическа отчет уншагшадта ехээр һайшаагдаһан ба агитатор болон пропагандист бүхэндэ тон ехэ туһаламжа болоһон байна.

ҮНДЭР ДЭЭДЭ СЭГНЭЛТЭ

Бүхэсоюзна Коммунистическэ (большевигүүдэй) партини Центральна Комитедэй ба ССР Союзай Министруудэй Советэй амаршалгануудар энэ ном нээгдэнэ.

«Үнгэрэгшэ 25 жэл соо Бурят-Монголой АССР-эй ажалшад болбол,— гэжэ СССР-эй Министруудэй Советэй ба ВКП(б)-гэй ЦК-гэй амаршалгын телеграмма соо хэлэгдэнэ,— урдань гээгдэнги байһан хизаары промышленна ба хүдөө ажакын талаар хүгжээнгэ советскэ республика болгоо. Сталинска табанжэлүүдэй үе соо Бурят-Монголой АССР-тэ хэдэн зуугаад промышленна предприятинууд байгуулагдан, промышленностини шэнэ шэнэ халбаринууд бин болгогдоһон ба хүгжээн байха юм. Хүдөө ажакын амжалтагайгаар хүгжэжэ байна. Колхозно байгуулалтын илананай ашаар Бурят-Монголой АССР-эй хүдөө ажакы болбол нүүдэл ба хаяхад нүүдэл, гээгдэнги буурай байһанаа, мүнөө үеын техникээр эвсбэгжүүлэгдэн түүрү социалистическэ ажакы болон хубилба.

«Эсгэ» ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үдэрүүдтэ бурят-монгол арал хадаа,— гэжэ саашань телеграмма соо хэлэгдэнэ.— Совет-

скэ Союзай бүхы арадуудтай сугтаа немецко-фашистска булмтаргашадта эсэргүүсэн эдбхитэйгээр тэмсэжэ гарба, һэн. Бурят-монгол арадай хүбүүд хадаа дайни байлдаанда эрлэхэ зориг ба шэн габьяа гаргажа, тэдэнэй хэдэн мянгадынь Советска Союзай орденууд ба медальнуудаар шагнагдаа.

СССР-эй Министруудэй Совет ба ВКП(б)-гэй Центральна Комитет болбол советскэ Бурят-Монголой хүдэлмэршэдые, колхознигуудые, интеллигенцие республикын тогтоһоной 25 жэлэй ойн баяраар амаршажа зуураа, бурят-монгол арал хадаа большевистскэ партини хүтэлбэри дор өөрингөө республикын арадай ажакы саяшадань хүгжөөхэ ба культурые халбаран бадаруулхын түлөө манай Советскэ Социалистическэ Эхэ ороной баялигы ба хүсэ шадалые, улам саашадань ургуулхын түлөө шэн зоригтойгоор саашадамые тэмсэхэ бээ гэжэ батаар найдана.

Энэ үндэр сэгнэлтэ хадаа дайнай һүүлэй сталинска табанжэлы дүрбэн жэлдэ дүүргэхэ хэрэгтэ, бүри оролдотой ба шэн зоригто ажалда манай республикын ажалшадые зоригжуула.

„Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Советдэй дүрбэдэхэ (Ойн баярай) Сессия стенографическа отчет“ гадар хуудаһан.

ҮНГЭРЭН САГ ТУХАЙ ХЭДЭН ҮГЭ

Республикыгаа 25 жэлэй алдарт оие тэмдэглэжэ байхадаа бурят-монгол арал советскэ засагай он жэлүүд соо ябажа гараһан һарууд хайхан замаа харахатайа хамта революцини урда тээ үнгэрһэн харанхы байдалые ханажа үзэһэн байха юм.

БМАССР-эй Верховно Советэй баярай Сессия стенографическа отчет соо ингэжэ хэлэгдэнэ: «Бурят-монгол арадай социалистическэ ажалшадтай эрхэн тон хүндэ байһан юм. Арал зоний ажа-амидаралай гол зүйл болохо адуу мал хадаа ноёд ба кулагуудай гарта байгаа. Бүхы арал зоний 5 процент шахуу тоотой эдэ хубалзанууд болбол бүхы үгнэй ажалшадта орходоо хоер хахад дахин үлүү олон малтай байһан юм... Бурят-Монгол хадаа хаягданхай холын, бүгдүү, тохой хизаар мүн байжа, бурят-монгол арадай ажабайдал харанхы ба баяр жаргалгүй байгаа бэлэй. Тала гүбин дундуур эндэ тэндэ хаягдан үмхн хара һэвэ гэрнүүд хадаа нүүдэл байдалтай бурайд аймагтай

гансахан байрань мүн байһан юм». Хаанта Россин гээгдэнги захуулангуудай нэгэн байһан Бурят-Монгол хадаа өөрын промышленностгүй байгаа һэн. Октябрьска революцини урда тээ республикын территория дээрэ оройдоо арбан табан хахад-кустарна предприятинууд бин байһан юм. Мүн үсөөхэн тооний эхин һургуулинууд байһан ба дунда болон дээдэ һургуулинууд гэжэ оройдоо байгаагүй һэн. Һургуулинууд, болоншанууд ба бусад культурно-гээгээрэй эмхин зургаануудай ороноо харанхы байдал ба мухар нүзэг тараагша ласангууд байгаа һэн, Бурят арал зоний оройдоо 3 процентни үзэг бэшгэ мэдэхэ, тнхэхэ эхэнэрүүд булгадан эрдэмгүй байһан юм. Урдань бурят эхэнэрүүд тон хүндэ байдалда, эрхэ сүлөөгүй байгаа бэлэй.

Хаанта засагай үедэ шимэ политическэ эрхгүй байһан сагта бурят-монгол арадай экономикын ургалта ба культурын хүгжэлтэ тухай хэлэһэншые хэрэггүй байһанынь мэдэжэ.

СТАЛИНСКА КОНСТИТУЦИИН НАРАН ДОРО

Дарлагданг байһан бурят-монгол арал болбол гансахан лэ Агууехэ Октябрийн ба советскэ засагай ашаар богоошолгын гэнжые хаяжа, агууехэ ород арадай хамта, манай ороной бүхы арадуудтай хамта социалистическэ ажабайдалай замда ороһон ба Сталинска Конституциин наран доро коммунистическэ ерээдүйн байдал тээшэ дабшажа ябана. «Бурят-Монголой ажалшад ехээн илалтануудтайгаар өөрингөө ойн баярта эрээ, эдэ илалтануудые большевистскэ парти ба манай инаг вождь нүхэр Сталинэй хүтэлбэри дор агууехэ ород арал ба манай алдарт Эхэ ороной бусад арадуудтай нэгэн хамта советскэ засагай жэлүүд соо туйлаһан байна... Урдань гээгдэнги байһан национальна зах хизаарые бүхы талаарн хүгжөөхэ, тэрэнине экономическа талаарн түүрү центральна районуудай зэргэдэ дэбжүүлэхэ гэһэн индустриализацин большевистскэ политикын ашаар ехэте үрүнүүд энээн дээрэ али тодоор харагдана»,— гэжэ РСФСР-эй Верховно Советдэй Президиумэй секретарь нүхэр П. В. Бахмуравай үгэ соо хэлэгдэнэ.

Мүнөө республика дотор 300 гаран промышленна предприятинууд бин болоо. Энэ хадаа 1923 оной-хидо орходоо 80 дахин үлүү ехэ валова продукция бүтээн гаргана. Мүнөө социалистическэ промышленность болбол республикын ажакын гол халбар болоһонхой. Сталинска табанжэлүүд соо Лениний орден то лавозо-вагонно завод, Эдлин комбинат, механизированнэй нээлэй завод, мяха-консервын комбинат шэнги шимэ томо томоууд промышленна предприятинууд урган гаража, үйлдбэрингөө хэмжээнэй талаар бүхэсоюзна удхашанартай болонхой. Промышленности гол халбаринууд—ой модоной, алта малталгын, заганаһанай, машин-обүтээгын ба бусад—тон шэнэ техникческэ түхээрлэгүүдээр эвсбэгжүүлэгдэнхэй. Энергетическэ ажакы уржажа байна. Элбэг баян нүрнэһэй уурхайнууд дээрэ байгуулагдаһан тулиһын база үргэдэжэ байна.

Социалистическэ хүдөө ажакы хэлбэршэгүүгөөр хүгжэжэ байна. Бурят-Монголой колхозно таряшад «Дайнай һүүлдэ хүдөө ажакы хүгжөөн дэбжүүлэхэ тухай» ВКП(б)-гэй ЦК-гэй февральска Пленумэй шиндхэбэрине бөөлүүлэн, хүдөө ажакын продуктуудые элбэг дэбжэ болгохын түлөө тэмсэжэ байна. Урдань газар таряалан гэжэ мэдэхгүй байһан нүүдэл байдалтай бурят-монгол зон таряа т-

АРАДУУДАЙ СТАЛИНСКА ХАНИ БАРИСААН

Большевистскэ партини сээмэргэн национальна политикын илан мандаланай ашаар СССР-эй арадуудай эбдэршэгүй сталинска хани барисаан хатуужаһан ба бэхжэһэн байна. Энэ хадаа манай олонациональна гүрэнэй бүхы арадуудта зах хизааргүй үнэтэй зүйл болоно.

Ойн баярай Сессиян хүдэлмэри болбол ленинско-сталинска национальн политикын илалты толото мээлэр харуулаа. Сессия дээрэ ахадүү республиканууд ба областнигуудай түлөөлэгшэд үгэ хэлэһэн. Киевнээ, Минскнээ, Ригэнээ, Кишиневнөө, Тбилиснөө, Бакунаа ба бусад союзна болон автономно республиканууднаа, мүн тэрэшлэн Улан-Баторнаа амаршалгын телеграммууд айтһан тухай мэдээсэл хэгдэһэн байна.

СССР-эй арадуудай эбдэршэгүй сталинска хани барисаан мүн баярай сессидэ хабаадагшад өөһөдөөшье гэршэлжэ үгэнэ. Сессидэ хабаадагшадтай списогые харзад үгэ һаа, «национальность» гэнэ хүсэнэг соонь: ород ба бурят, белорусс ба украинска, коми ба башкир, якут ба татарин, казах ба монгол, удмурт ба еврей гэхэ мэтээр уншажа болохо байна. Ойн баярай найрта хабаадахын тулада Москвагай, Якутини, Удмуртска АССР-эй, Башкирни ба зах хизааргүй үргэн манай Эхэ ороной бусад областнигууд ба округуудай түлөөлэгшэд, мүн тэрэшлэн хани барисаанта Монгол Арадай республикын түлөөлэгшэд Улан-Удэлэ эрэнхэй байна.

Монгол Арадай Республикын ба СССР-эй ахадүү арадуудай түлөөлэгшэд болбол ойн баяраар дашарамдуулан социалистическэ Бурят-Монголой ажалшад халуунаар амаршажа, жаргалта хайхан байдалда шэнэ шэнэ амжалтануудые туйлахыень хүсэбэ.

«Монгол Арадай республикын Правительствын ба арадай үмэнэ-һөө, маршал Чойбалсанай өөрын үмэнэһөө БМАССР-эй 25 жэлэй ойн гайхамшагта һайндэртэй дашарамдуулан таанарые, таанадаар дамжуулан ахадүү бурят-монгол элдэе халуун зүрхэһөө амаршаһан, — гэжэ МНР-эй Премьер-министрын нэгэдхэн орлогшын үгэ соо хэлэгдэнэ:—Танай арадай зохион байгуулалтын ажалтай жэшэнүүд, табанжэлэйгэ түсэбые амжалтагайгаар дүүргэжэ байһан ябалдал хадаа социализмын үдэ арадуудай материална ба духовно хүснэгдэй түүхэдэ үзэгдөөгүйг эхээр хүгжэжэ аргаболомжотой байһаные баһа дахин харуулан, өөрын-

нууд, 120 радиоузелнууд ба хэдэн олон библиотекнүүд байгуулагдаһан ба ажаллажа байдаг юм. Бурят-монголой үзэг бэшгэ ба национальна литература байгуулагдаһанхай. 70 мянган хэбэг тиражтай республиканска газет ба аймагуудай газетнүүд хэблэгдэжэ байдаг.

Бурят-монгол ажалшад өөрингөө түрэл хэлэн дээрэ Ленин ба Сталинэй гениальна зохиолуудые судалжа байна. И. В. Сталинэй зохиолон «ВКП(б)-гэй түүхын хуряангы курс» мүнөө үргэн олонштын үдэр бүри үзэжэ байдаг ном болонхой. Агууехэ уранзохоолшод—Толстой ба Горькийн, Пушкинай ба Лермонтовэй зохиолууд үргэн олон уншагшадта мэдэжэ болонхой. Тэдэнэрэй зохиолууд гансахан ород хэлэн дээрэ бэшэ, мүн бурят-монгол хэлэн дээрэ уншагдажа байдаг.

Манай арадай материална ба культурна хэмжээн тон ехээр урган байна. Урдань дарлагданхай байһан бурят-монгол арал өөһөдөөшье дундаһаа Советскэ Союзай Гөринуудые, Социалистическэ Ажал Геройнуудые, уранзохоолшодые, поэдудые, уранзураашадые, артистнуудые ба наукин ажал-жуулагшадые ургуулан дэбжүүлээ. Тэдэнэрэй дунда генерал Балдынов, үндэр ургасын солото, мастер Киселев, уранзохоолшо Намсараев, поэт Галсанов, уранзурааша Сампилов, СССР-эй арадай артист Цыдынжапов, филологическа наукануудай доктор Бертаев, медицинскэ наукануудай кандидат Раднаев ба бусад бин.

гөө түрүүшн табанжэлые бөөлүүлэжэ байгаа ба социализмын замаар этигэл түгэс ябажа байгаа манай монгол арадай замые заан гэрэлтүүлэгшэ одон мүн болоно.

Якутска АССР-эй Верховно Советдэй Президиумэй түрүүлэгшэ нүхэр Протодьяконов ойн баяраар дашарамдуулан манай республикын хүдэлмэршэдые, колхознигуудые, интеллигенцие амаршажа зуураа ингэжэ хэлэнэ: «Урдань хаанта засагта Россин гээгдэнги захуулангууд байһан, Бурят-Монгол ба Якут хадаа Лени—Сталинэй большевистскэ партини хүтэлбэри дор, агууехэ ород арадай саг үргэлжин туһаламжаар советскэ социалистическэ республиканууд болон областнигуудай ахадүүгэй бүлэнэр соо түүхын богонион болзор дотор халбаран мандажа байгаа социалистическэ республиканууд болонхой. Советскэ засагай жэлүүдтэ манай республикануудай түүхэ болбол Советскэ Союзай арадуудай политическэ, экономическа ба культурна хүгжэлтые хэлбэршэгүүгөөр хангажа байһан ленинско-сталинска национальн политикын илан мандаланай тодорхой гэршэ болоно.

«Советскэ журам байгуулалта болбол,— гэжэ генерал-полковник К. А. Коротевай үгэ соо хэлэгдэнэ,— Советскэ Союзай арадуудай зохион байгуултын хүснэгүүдые бүхы талаарн хүгжөөн бадаргаха захагүй үргэн аргаболомжонуудые нээгээ. Советскэ олонациональ гүрэнэй үндэһе һууринуудай үндэһиниен болохо ленинско-сталинска сээмэргэн национальн политика хадаа Бурят-Монголой политическэ, экономическа ба культурна талаараа хурдан түргэнөөр ургаха ябадалда барагдлашгүй аргаболомжонуудые үгэһэн байна.

Москвагай, Башкирска АССР-эй, Иркутска областни ба бусад түлөөлэгшэ амаршалгын үгэнүүд соо СССР-эй арадуудай эбдэршэгүй сталинска хани барисаан илангала хүсэтэйгөөр онсо тэмдэглэгдэнэ. «Бурят-Монголой ажалшад ойн баярай һайндэр болбол,— гэжэ Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Советдэй Президиумэй түрүүлэгшэ нүхэр Д. Ц. Цыремпилоной харуугай үгэ соо хэлэгдэнэ,— манай партини ленинско-сталинска национальн политикын илалтые, манай агууехэ Советскэ Эхэ ороной гайхамшагта туйлалтануудай нэгэн болохо арадуудай сталинска хани барисаанай айхатбар ехэ хүсэ шадалай илагдашагүйе үшөө дахин элнтэ харуула гээшэ. Манай һайндэрлэгшэд ба Верховно Советдэй ойн баярай Сессиян хүдэлмэршэд ахадүү арадуудай түлөөлэгшэдэй эдбхитэйгээр хабаадалсажа байһан ушар хадаа СССР-эй арадуудай эбдэршэгүй гайхамшагта хани барисаанай бодото гэршэ болоно.

Өөһөдөөшье республикануудай, областнигуудай, национальн округуудай үмэнэһөө бидэниие амаршаһан манай хүндэтэ айлшад хадаа өөһөдөөшье республикын, областни ажахын болон культурна байгуулалтын халбаринууд дээрэ ямар ехэ амжалтануудые туйлаһанаа, урдань хаанта Россин гээгдэнги бүхы зах хизаарнуудай мүнөө хэлбэршэгүүгөөр ургаһаа дабшаһан ба һанагдаа үзэгдөөгүйгөөр халбаран бадаран тухай али тодоор хэлэжэ үгэбэд. Советскэ Со-

зай гайхамшаг туйлалтанууд нэгэ хубинь болохо тула манай ахадүү арадуудай туйлаһан тээ амжалтануудта бидэнэр үнэн эрхэнһөө гүнзэгүүгөөр баясаһабэ. Энэ хадаа манай олонациональ гүрэнэй арадуудай ахадүүгэй халбаран туһалалсалгын түүхэтэ ахадүү мүн ба Советскэ Союзай арадуудай сталинска хани барисаанэ али тодоор харуулна, большевист-

Мүн советскэ Бурят-Монголой ажалшадта ерэнэ амаршалгын телеграммууд болбол АССР-эй алдүү арадуудай эбдэршэгүй нэгэдые харуулан түүхэтэ документнүүд болоно.

Украинска ССР-эй Верховно Советдэй Президиумэй, УССР-эй Министруудэй Советдэй ба Украинскэ (большевигүүдэй) Коммунистическэ партини Центральна Комитедэй гээһэн амаршалгын телеграмма соо ингэжэ уншанабди: «Үнгэрһэн харин табан жэл соо бурят-монгол арадай ябажа гараһан зам хадаа шэнэ байдал, шэнэ ажаһуудал ба культурые коммунизмын эхи үндэһөөр байгуулжа байгаа советскэ арадуудай баатар тэмсэлэй ба алдарт хайхан хани холбооны гайхамшагтай илалтын зам мүн болоно.

«Белорусска ССР-эй Верховно Советдэй Президиум, БССР-эй Министруудэй Совет ба Белоруссин КП(б)-гэй Центральна Комитет Бурят-Монгол АССР-эй хорин табан жэлэй ойн үдэртэ республикын хүдэлмэршэд, колхознигууд, советскэ интеллигенцидэ халуун бичиг хүргэжэ үгэн зүрхэлһөө амаршаһана»,— гэжэ Белоруссинаа ерэнэ телеграмма соо уншанабди.

«Грузинска арал, агууехэ Советскэ Союзай бүхы арадуудтал альяр, бурят-монгол аралта ахадүүгэй инаг дуранай үзэлтэй байжэ тэрэнэй амжалтанууд болон туйлалтануудаар омгорхоно»,— гэжэ Грузин Верховно Советдэй Президиумэй, Министруудэй Советдэй КП(б)-гэй ЦК-гэй амаршалгын телеграмма соо хэлэгдэнэ.

«СССР-эй арадуудай эбдэршэгүй хани барисаан мандажа болтогой СССР-эй арадуудай сээмэргэн вождь агууехэ Сталин мандажа болтогой!» — гэһэн үгнүүдээр Советскэ Латвине ажалшадта ерэнэ телеграмма соо хэлэгдэнэ.

«Алдарт Бурят-Монголой Социалистическэ Республикын ажалшадта гүрэнэй, экономическа ба культурна байгуулалтын бүхы халбаринуудта саашан амжалтануудые туйлахыень бүхы зүрхэлһөө хүсэжэ байнабди!»— гэһэн телеграммые Советскэ Союзай маршал Малиновский эльгээһэн байгаа.

Армянска, Эстонска, Литовска, Казахска, Молдавска, Киргизска, Таджикска, Туркменскэ союзни республиканууднаа, Якутска, Татарска, Башкирска, Чувашска, Коми, Кабардинска, Дагестанска, Удмуртска, Северо-Осетинскэ, Марийска ба Мордовско автономно республиканууднаа, Иркутска ба Читинскэ областнигууднаа, Усть-Ордынска ба Агинска национальн округууднаа болон бусадһаа ерэнхэн халуун амаршалганууд, баяр болон хүсэлэнүүд соо Бурят-Монголой ажалшадта саашадаа амжалта туйлахые хүсэжэ байһыень харанабди.

НУХЭР СТАЛИНДА ЭЛЬГЭЭҺЭН БЭШЭГ

«Нүхэр Сталинда амаршалгын телеграмма эльгээхэ дуралдал ороод байна» гэжэ Сессидэ байлсагшадта депутат Б. Л. Лобсанов хандан үгэнүүд стенографическа отчет соо оруулагдаһан байна.

«Нүхэр Сталин, Танай эсэгын энэрэл оролдоло ба анхарал хадаа, — гэжэ амаршалгын телеграмма соо уншанабди,— манай республикын хэлбэршэгүүгөөр ургаха ба хүгжэжэ, тэрэнине урдын хаанта Россин гээгдэнги зах хизаар газарнаа түрү советскэ социалистическэ республика, үндэр хүгжэлтэе промышленностини, механизированнэ социалистическэ хүдөө ажакын, формоороо национальн ба удхарнаа социалистическэ түрү культурын хизаар болгохо ябадал халбаран байна.

Ушар нимэ дээрэһээ, нүхэр Сталин, Танда, манай байр хүргэлжэ, инаг дуран ба үнэн байһан ябадал захагүй гүнзэги, захагүй үргэн байна. Бурят-Монголой ажалшан бүхэн Танай гэрне халуун инаг дуранай ба гүнзэги баярай мэдэрлэйтэйгээр нэрлэжэ ябадаг. Танай нэр хадаа бидэниие социалистическэ Эхэ оронойгоо шэнэ шэнэ илалтанууд түлөө, коммунизмын илалтын баярай түлөө шэнэ зоригто ажал хүдэлмэри ба героническа эрлэгжэ габьяануудта зоригжуулжа байна.

Сталин — манай туг!
Сталин — манай зол жаргал!

Сээмэргэн вождь ба арадуудай агууехэ хани нүхэртэ туйлай ехэ баяртгайгаар ба үзэгдөөгүй ехэ дэбжэлтэйгээр амаршалгын телеграмм эльгээгдэ.

Врачуудтай ханалаа нэгэдэнэбди

«Хара мэхэсэн, хуурмаг эмшэн» тухай республикын врачуудай бэшэг «Б. М. Үнэнэй» февралын 20-ой номерто толилогдоо хэн. Манай уншагчид хуурмаг эмшэн Жамьяновой хорото муухай ябуулганууд тухай дуулаад байхалаа, ехэтэ дураа гутажа, тэрэниие шоо үзэнэ, шобто харана. Иимэ мэдүүлгэнүүд манай редакцида маша олоороо орожо байна.

***

Хара мэхэсэниие хэнээхэ хэрэгтэй

Хара мэхэсэн, хуурмаг эмшэн Жамьяновой зутар муухай ябуулга хэжэ байныен мэхэдээ эхээр жэрхэбб. Иимэ хэлэшгүй муухай хэрэгые манай врачуудай элрүүлэн ябалдые ехэтэ хайшаажа, тэдэнэртэй ханалаа нэгэдүүлнэб. Советскэ засагай жэлнүүдэй туршада арадай алуурые хамгаалга айхабтар эхээр хүтжөө, социалистическэ байгуулалтын табаршагүй хубинь болоо. Манай ороной бүхы арад зондо научна медицингын үргэн тувалам-

жа түлбэриггүйгөөр үзүүлэгдэдэг болонхой. Гэбшье, мухар хүзэгтэй зарим хүнүүдые гэмтээжэ байхан хуурмаг эмнэлгын үлгэдэлүүдтэй булаар тэмсэнэбди. Энэ тэмсэлые эрид шангадхаха саг тулаа. Научна медицингын аша туйн тухай ойгууламжын хүдэлмэриие ажалшаддэй дунда таһалгаряггүйгөөр, үдэрбөө үдэртэ ябуулха еһотойбди. Гадна хуурмаг эмшэн Жамьяновые хэнээхэ хэрэгтэй.

Ц. Сампилов.

Февралын 13-да Норвегийн Ковтсберг горлод конькигаар дэлхэй дээрэ түрүү буури ажаллагын өхөнөрүүдэй мүрысөөн боложо дүрбэб. Тус мүрысөөндэ советскэ басагад өрхн амжалтануудые туйлаа. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Хоердохи буури эзэлжэ, мунгэн медальда хүртэбэн Зоя Холшевникова.

ТАСС-эй фотохроникто.

СПОРТ

Санын урилдаан

ВЛКСМ-эй XI съездэ зорюуладан санын урилдаан Хорин аймагай Центр дээрэ хаяхан үнгэргэгдэб. Урилдаан болоһон газарта хамтадаа 80 гаран ажалшад суглаха.

Санын мүрысөөндэ хабаадагшад 8,5 ба 10 километрын зайтай талые түргэн саг соо гаталан ерээ. Басагадай 3 километрын урилдаанд Хорин дунда хургуулин багша М. Галина түрүүшын буури эзэлб.

5 километр соо Л. Филиппов, М. Колбин гэгшэд хайн амжалтануудые туйлаа. 10 километрын урилдаанда физкультура ба спортын табагые лаггана нүхэр Ф. Елистратов, ВЛКСМ-эй айкомой секретарь нүхэр М. Непомнящих, 10-дахи классай хурагша В. Николаев гэгшэд түрүү бууриунуудые эзэлэб.

И. Борисов.

Хурагшаддэй мүрысөөн

Хаяхан Түнхэнэй аймагай центр-Кырендэ санаар ба конькигаар урилдаалгын хургуули-хоорондын мүрысөөн болобо. Тус мүрысөөндэ 42 эрхим спортсменүүд хабаадалсаа.

Санаар урилдаалгын дунда хургуулинууд-хоорондын мүрысөөндэ Кыренэй хургуулинхид түрүү буури, Түнхэнэй дунда хургуулин команда хоердохи буури эзэлб. Доллоон жэлэй хургуулинуудха Тальска хургуулинхид түрүүлэн байна.

Өөһэд хоорондын мүрысөөндэ хубтүддэ Кыренэй дунда хургуулин 8-дахн классай хурагша В. Доржиев, басагаддаа Түнхэнэй дунда хургуулин 9-дахн классай хурагша А. Попова гэгшэд плажа гаралан байха юм.

Конькигаар 200 метртэ урилдаан болоо. Эндэ Кыренэй дунда хургуулин хурагша А. Воробьев илажа гараба.

Мүрысөөндэ илабан санашад ба конькишадта шангууд барюулагдаа.

Ц. Субанов.

УЛАСХООРОНДЫН ШЭНЖЭЛЭЛ

АНГЛИЙСКА

ХҮДЭЛМЭРИШЭДЭЙ ҮГЭ

Англин промышленна томо центр — Манчестертэ англо-советскэ хани барисанаой обществын районно соведээр зарлагдажа. Англин хойто районуудай 950 мянган хүдэлмэришэдэй түлөөлэгшэдэй конференци февралын 20-до болобо. Конференци дээрэ үгэ хэрлэгшэд хадла Советскэ Союзтай эбтэй эстэй байха ба хани барисаагаа бэхжүүлхэ еһотойбди гэб.

«Английска хүдэлмэришэд Советскэ Союзда эсэргүү тэмсэхые хүсэнгүй гэжэ. Холбоото Штадуудта ойгуулха еһотойбди. Хэрбээ зориг түгэллэр байгаа хаанай, дай үүдхээр ханаашалашад тэрэниие арасаха ушартай болохо» гэжэ, прогрессивнэ журналист Пэт Слоун мэдүүлб.

Дайны үедэ баталагдан, хани харилсаа ба тувалгалса тухай англо-советскэ договорой улоуинуудые бүримүһэн дүргэлтэ болгохыен английска правительствые уяалһан тогтоол конференцидэ хабаадагшад нэгэн ханалаар баталан абалан байна. Агуухэ түрэнүүдэй хани харилсаа нэгээхые тэрээн дотороо уяалһа. СССР-тэ эсэргүү зорюулагдан Хойто-Атлантическа союзда гар табилаһаа арасаха; Берлинскэ асуудалаар ба эбсэсгүдые хороохо, атомна бомбо үгэ хэжэ асуудалууд тушаа хэлсэхэ хэрэгые нэгээхэ гэгэн эрилтэ хэб.

ГЕРМАНИИН КОНСТИТУЦИИН

ХОЕР ПРОЕКТ

Германия конституциин хоер проект бэлдхэгдэжэ байна. Нэгэниинь — Берлиндэхи Немецкэ арадай соведээр, нүгэдэнь — Бонна горлодхи (английска эзэмдэлгын зоно) «парламентска соведээр» зохогдоно.

Нэгэдэхи проектнэ — Нэгэдэмэл демократическа Германиян конституциин проект болоно, энэ хадаа советскэ эзэмдэлгын зоно дотор 9 мянга тухай суглаанууд дээрэ зүбшэн хэлсэгдэһэн байха юм. Тус проектдэ хубилалтанууд ба нэмэлтэнүүдые оруулха тухайда заводуудай хүдэлмэришэддэй суглаануудай демократическа эмхи зургаануудай хэбэн 500 шахуу элбэ дуралханууд ба 15 мянга тухай тогтоолнууд немецкэ арадай соведтэ орон байха юм.

Хоердохи проектнэ — англо-американска эзэмдэлгын засагаархид даалгабарар зохогдоо. Энэ проект баруун Германиян хархис гүрэн байгуулгые далалха ба Германиян нэгэдэлэй приципнээ зайсаха ябалдые хүсэдүлхэ хоон деклараци туладаа англо-а-

мериканске засагаархидта хэрэгтэй байна.

Нэгэдэхи проект хадаа газарай реформо хэжэ, политическэ ажабайдалһаа хамаг бүхы харша хүсэнүүдые зайсуулха ябадал хангажа, тэршэлэн олонитын ба экономическа ажабайдалай бүхы хэрэгүүдтэ ажалшаддай хабаадаха эрхэ сонсоһоно.

Хоердохи проектнэ эдэ бүхы эрхэнүүдые хэрэгсээнгүй, мүн эхэрнүүддэй тэгшэ эрхэ тухай, хүдэлмэришэддэй забастовкэ хэжэ тухайда юушые хэлэнгүй, тинхэтээе хамта Германиян сэрэгэй хүсэ шадалье нэггээн болхоожо байгаа капиталистнууд ба хархис этгээдүүдтэ бүрин сүлөө олгохоор хараална.

Иимэ ушарһаа, нэгэдэхи проектнэ бүхы Германиян ажалшаддээр дэмжэгдэдэг байха юм. Харин хоердохи проектые зохогшол өнхөдүнгөө «энэ зохоолые» үргэн олонитэдэ харуулаагүй хаа дээрэ гэжэ тоолоно. Эдэнэр тус проектые Баруун Германиян зонхоо нүгүгад, англо-американска засагаархидта алба хэлэж «парламентска соведээр» абхуулха гэжэ шиндэһэн байна.

ГРЕЧЕСКЭ МОНАРХО-

ФАШИСТНУУДАЙ ХОРОТО

МУУХАЙ ААШАНУУД

Грециян Ажалай бүгэдэниинь конфедерациин генеральна секретарь Папаригас февралын 20-до афинска полициин түрмэ соо үхэсхэнэй байгаа. Папаригас «бүхээрэ боомо өрөө үхэһэн» хэбэртэйгээр греческэ хара хархис газетнүүд мэдээсэб. Энэ мэдээсэлын демократическа ионуруудай дунда хуулита нэгэж түрүүлнэ, яахдааб гэхэдэ, монархистска Грецидэ тамалагдажа үхэһэн хүнүүдые «өнхөдүнгөө алашад» гэжэ нэгэнтэ бэшэ сонсохотогын элитэ.

Олон ороноудай ажалшад болбол греческэ профсоюзна хүдэлмэний хүтэлбэрилэгшые хуули бусаар түрмэдэ хаан ташаа эрид шууд протест мэлүүлэн байгаа. Бүхэдэлхэйн профсоюзнуудай федерация болбол Папаригасые гэмнэн хашааар бэлхэгдэжэ байхан тушаа дураа гутаһанаа 1948 оной ноябрьда афинска правительствода мэдүүлхэн байгаа.

Папаригас хаяар сэрэгэй сүдээр харагтаха еһотой байхан юм. Хэрбээ Папаригасые саазалха гэжэ шиндхэ хаан, бүхы дэлхэйн хүдэлмэришэд дураа гутаха байһаниинь аналтагуй. Греческэ монархо-фашистнууд хадаа эрхэлжэ патриот ба хүдэлмэришэдэй хүтэлбэрилэгшэ элитэ ехэ ажал-ябуулагша Папаригасые сүүдгүйгөөр хорлохо гэжэ гэжэ, греческэ демократическа ионурууд багсаана.

А. Гиндин.

Польска деревиние электричествовэй болголо

ВАРШАВА, февралын 21. (ТАСС). Хүдөө нотагуудые электричествовэй болгохо хэрэгтэ польско прада вительство ехэ анхарал табина. 1947 он дотор 570 тосхон, үнгэргэ-

шэ жэлдэ—1200 үлүртэй тосхонууд электричествовэй болгогдоо.

Мүнөө жэлдэ 1370 тосхонуудые электричествовэй болгохо гэжэ гүрэнэй түсэбөөр хараалагданхай.

Финскэ правительствын шиндхэбэри

ХЕЛЬСИНКИ, февралын 21. (ТАСС). Фагерхольмын правительство болбол лагуасска (фашистска) хүдэлмэний үедэ зүүнэй организацинуудһаа булгагдан гэрнүүдые бусаажа үгэхэ тухайда коммуни-

стическэ ба арадай демократическа организацинуудай 41 зууршалгые араса гэжэ газетэнүүд мэдээсэб. Тинхэ зуураа, правительство хадаа 12 гэрнүүдые социал-демократическа организацинуудта үгэһэн байна.

Францида сэрэгэй ба гражданска генеральна штаб байгуулаһан

ПАРИЖ, февралын 21. (ТАСС). «Се Матэн-Ли Пей» газетын мэдээсэһэнэй шоор, «Журналь Офисьенль» толилогдоһон декредээр Франциян министрүүддэй соведэй түрүүлэгшын дэргэдэ ба национальна оборонын министр дэргэдэ «сэрэгэй ба гражданска саг үргэлжын генеральна штаб» байгуулагдажа байна.

„Прогресс“ кинотеатрда

үдэр ба үдэши

„Владимир Ильич ЛЕНИН“

гэжэ хүсэд метражтай, документальна шэнэ фильм харуулагдажа байна.

Сценарие зохогшод: Е. Кригер, В. Беляев, М. Ромм. Режиссёрнууд: Михаил Ромм ба Василий Беляев. Фильм болбол ажалшаддай агуухэ вождь В. И. Ленин ажа-байдал ба ажал-ябуулгада зорюулагдан байна.

Тус фильм 1948 ондо Улаан Тугай оренто документальна фильмуудэй централна студээр гаргагдан байха юм 1949 ондо Главикинопрокадаар гаргагдаа.

БУДАМШУУ ХУБУУН*

(Арадай аман зохёолһоо).

2. ХАМБА ЛАМА БАНШАН МАЛГАЙГАА АБХУУЛБА

Арбан харын хугасаа соо амбад ноёд баядай амтата хоолын табиолжа байха хирэндэ Будамшуу мэхэтэйхэнээр ингэжэ хөөрөб:

—Хамба ламын баншан малгайе эндэ залажа асарха шадалтайб — гэб.

Тингэжэ хэлэхэдэн, тегн тегнөө хамба лама өөрнгөө баншан малгайе хэндэше үгөөгүй юм, одоо бидэнэр боосоогоо лаб эдихэдди гэлсэжэ баяд ноёд боосолдоо гэгдэб.

—Яаха нэм, болохо. Хэрбээ боосоогоо алдаа хаамни хорин жэлдэ түлбэриггүй хорвоор зарахат. Эдэ хаамни хорин арада хоол үгэжэ байхат—гэжэ Будамшуу хэлэб.

—Зай, зай!—гэжэ баяд ноешуул баяолабад.

Будамшуу хубуун үни удаан олодогүй, тайгада агнахаа гараба. Тайга соогуур номо годлоо бэлдхэн эзбэн ябахадан, эзэгэн зэргэлээжэ ябана. Харбан унагааба. Тэрэнэй арһые зургар зургаараар эйжэ, эзэгэн малгай оюулаад, дасан

дугагда орожо, хамба ламын урда малгайгаа абангүй зогсобо. Хамба лама уншалгааа зогсоогоод, үни

удаан малгайе шэртэн хараба. Булганай бороор, халуунай хараар малгай оюулжа оло дахин үмдэбэше хаа, иимэ гое малгай тээе хараагчиде гайхана. Тэрэ малгайдань ехээр горьдон бууһаар:

—Хубуун яагааһе гое хайхан малгайтайши даа. Юунэй арһаар оегдоһон малгайб?

Уранзурааша Ц. Сампиловой зураг.

—Олдохоео шухаг, зэрлиг тайгын үнэ ехэтэ эзэгэн малгай.

—Хубуун, малгайгаа агсахамнай гү?—гэжэ хамба лама асууба.

—Танай малгай алим бэ?—гэхэдэн хамба лама хажуудаа хэбтэһэн хуушан баншан малгайгаа заажэ үгэб.

—Болохол даа. Танай малгай муушые хаа, оройдоо ошортой, харабшаддаа ванжуургатай юм байна. Миний малгай гое зогсэһые хаа ондоо юушыегүй,—гэжэ хэлэб.

Будамшуу зүүһэн малгайгаа хамба ламын толгойдо углажархөд, баншан малгайе үмдөд гараба.

Будамшуу баһа боосоогоо эдибэ! —Будамшуу шадда! — гэжэ хин зон хүжюунээр угтаба.

Тэрэ үедэ «Будамшууһаа боосоогоо эдибэди»—гэлдэжэ ноёд баяд дайдаар дүрэн үгэ тараажа: —Хорин жэлдэ хооһор зарахамнай,—гэжэ баярлан байха хирэндэн Будамшуу хубуун ламын хуушан баншан малгайе үмдэнхэй орожо эрэб.

—Богдын шаби хамба ламаше намда мэхлэгдэбэ, Таанар хайд ноешые хаа намда боосоогоо алдабат! Хамба ламын ошортой баншан малгай энэ байнал даа,—гэжэ тэдэнхөө боосоогоо баһа дахин эдибэ.

(Ургэлжэлэлгын хоожом гараха).

Манай календарь

И. Ф. УСАГИН

Электрическэ тогой хүсые бага болгодор прибор — трансформаторые англичаиннууд, американууд ба италянецууд хэрэглэжэ байсан. Тэдэнь харин техникүүд хэжэ. Тээд энэнь шал худал юм. Трансформаторые оролой новатор харинкидһаа холо урид зонд байна.

Трансформаторые анха П. Н. Яблочков зохоожо, тэр хэрэгые Иван Филиппович Угрюмов үргэлжлүүлэн байна. И. Ф. Усагин 1882 ондо промышленна трансформатор зохоогоо хэн. Усагин ашар электротехнигине Усагин бүхы процессүүдтэ хэрэглэжэ арга олоһон байгаа. Усагин трансформатор электрическэ 500 вольтһоо 100 вольт хүдэлмэриг хубилгадаг байба.

Тэрэ үедэ переменнэ ток хэрэглэжэ байһан газарта энерги шадхагчид юм гэжэ тоолодог байгаа. Тинхэлэ Усагин болбол переменнэ тогые дамжуулжа болгоно гэжэ дэлхэй дээрэ анха харуулан байһа.

И. Ф. Усагин 1855 оной сентябрь 7-до Московско губернийн Клинскэ үездэ тэрэһэн юм. Одоо Усагин Москвада байдало, нэгэн кустцын лавкада кэчигчаар хүдэлмэришлэн байһа.

Московско университетдэй профессор Н. А. Любимов гэгшэ юрэ бүсын приказнигай бэлгилантые ажаглажа, университет лабораторанта абалан байгаа. Профессор болбол энэ бэлгитэ хубуе математика, физикэдэ агаан байһа. Саяшалаа Усагин ололой агуухэ физикүүд А. Тус И. Столетов ба П. И. Лебедев гэгшэд туйлагиһан болоһон юм.

«Миний бүхы шэнжэлэлгэ хадаа бэлгит ба шадаргаан Усагинтай халуун хабаадалгыгаар хэлдэһэн байна» гэжэ Столетов бэшэһэн юм.

Усагин болбол тон ехээр аладаг, техникые шэнэхэдлэг, на шэнжэлэгчнүүдые хэлэж байһа. 1900 ондо үнэтэ фотографийн түрүүн бич болгоһон, ргтуна зохоһон байһа.

И. Ф. Усагин 1919 оной февраль 26-на наһа барабан юм. И. Ф. Усагинтай творчество харагчые олод арадай зохоон гугуулхы бэлгитэ гэршэлэн харна.

ШАТАР

Улан-Удын шатаршад чемпионат

Бурят-Монголой Пединститут байшанда городской шатаршад чемпионат эхилб.

Тэрэньдэ 1-дэхи категория таршад: Воробьев, Павлов, Цыденов; Уланов; Мамиллов ба Иванов. 2-дохн категориян шатаршад Зандаов, Копыловский, Чернов, Ключко, Межов, Можов, Житомирский, Дубенко, Сергеев. Гаврилов гэгшэд хабаадалса байна.

Түрүүшын турта хурагша Клепиков, Игумновые, Гаврилов Мамиллов шүтгэб.

Цыденов Житомирскийтэй хадаа хайн позицияг байта алдуу хэжэ; мөрео алдаржар Сашаа хайнаар наадажа, баһа нэгэ бага дээрэ болгоо. Тэгэд партинь хойшолуулагдаа. Межов Можаров хоерой наһан парти дүргэгдэгүй. Улан-Удын чемпион Павлов Копыловскийтэй наадаад, партинь хойшуулагдаба.

ХРОНИКО

Арестовагдан америк журналистка А. Стронг СССР-намагдан ябуулагдаа.

Харюусалгата редакторай орлогшо Б. ОЧИРОВ